

Sociologie Românească

ISSN: 2668-1455 (print), ISSN: 1220-5389 (electronic)

---

*SACRUL ȘI PUTEREA POLITICĂ. ABORDĂRI
PSIHOSOCIALE ALE IMAGINARULUI COLECTIV*
EDITURA PRO UNIVERSITARIA, BUCUREȘTI, 2020.
SEBASTIAN FITZEK

Elena ZAMFIR

Sociologie Românească, 2021, vol. 19, Issue 1, pp. 262-265

<https://doi.org/10.33788/sr.19.1.19>

Published by:
Expert Projects Publishing House

On behalf of:
Asociația Română de Sociologie

*SACRUL ȘI PUTEREA POLITICĂ.
ABORDĂRI PSIHOSOCIALE ALE
IMAGINARULUI COLECTIV*
**EDITURA PRO UNIVERSITARIA,
BUCUREȘTI, 2020.
SEBASTIAN FITZEK**

Elena ZAMFIR¹

Abstract

Author Sebastian Fitzek's book is the result of constant preoccupations over time for a topic of political anthropology supported by a long period of study and documentation in the field of socio-human sciences. A book that followed a scientific intellectual path of the author for more than 10 years. I know the history of concerns for the subject of this book since 2007, when the author was enrolled in the courses of the doctoral school of sociology at the University of Bucharest.

Keywords: the sacred, political power, collective imagination, political elites.

Cuvinte-cheie: sacrul, putere politică, imaginația colectivă, elite politice.

Cartea autorului Sebastian Fitzek este rezultatul unor preocupări constante în timp pentru o temă de antropologie politică susținută de o lungă perioadă de studiu și documentare în domeniul științelor socio-umane. O carte ce a urmat un traseu intelectual științific al autorului mai bine de 10 ani. Cunosc istoria preocupărilor pentru subiectul acestei cărți încă din 2007, din perioada când autorul era înscris la cursurile școlii doctorale de sociologie de la Universitatea din București. O carte scrisă cu multă răbdare, pasiune intelectuală și constanță în abordarea unei teme de antropologie politică cu deschideri către mulți și interdisciplinaritate. Background-ul conceptelor și teoriilor utilizate în fiecare capitol certifică o pregătire serioasă, atât în științele sociale cât și în cele filozofice. Cartea aduce un suflu nou în literatura de specialitate a antropologiei politice prin raportarea multiplă a puterii politice la metamorfozele sacralului.

Imaginarul colectiv, după cum știm, depozitar al experiențelor și trăirilor noastre comune/publice cumulează în timp, sub formă de obiceiuri, credințe,

¹ Research Institute for Quality of Life, Romanian Academy, Bucharest, ROMANIA.

E-mail: ezamfir1@gmail.com.

prejudecăți, stereotipuri, norme de gândire, de trăire, de simțire, reguli, mituri, rituri, tot ce s-a acumulat în istoria comunităților. Acest cumul de elemente nescrise ale modului nostru de a fi, de a gândi, de a trăi este transmis apoi generațiilor viitoare cu ajutorul memoriei colective. În acest spațiu sunt incluse pe lângă normele culturale și de viață ale comunităților și elemente distincte ale autorității sacre, dar și ale puterii politice sub forma unor experiențe simbolice/mitologice. De aceea lucrarea aduce gradual în analiză legăturile vizibile, dar și cele mai puțin vizibile încryptate în cuplul categorial mai neobișnuit și mai puțin prezent în politologie: sacrul și puterea politică.

Prin explicațiile aduse imaginarului colectiv, autorul descoperă legătura dintre gândirea colectivă și apartenența de grup. Imaginarul colectiv este analizat din perspectiva antropologiei culturale, a psihologiei sociale, a filozofiei și sociologiei, a psihanalizei și a politologiei. Deși autorul ne trimite la o lume a semnificațiilor plină de simboluri, semne, mituri, ritualuri, anumite capitole ne dezvăluie conținutul consistent al imaginarului colectiv, cu funcțiile sale sociale și comunitare, bine stabilite în timp.

Explicațiile aduse faptelor sociale și universului mitologic pentru clarificarea imaginarului colectiv sunt puse de autor într-un grupaj interesant, bine structurat, de abordări moderne psihosociale complementare. Acestea sunt selectate cu grijă și devin sugestive pentru clarificarea cuplului categorial sacrul și puterea politică. Ele se referă la:

- abordarea psihosocială;
- abordarea semiotică;
- abordarea psihanalitică;
- abordarea etnocentristă;
- abordarea religioasă și abordarea electorală.

Ultima, abordarea electorală, evidențiază legătura dintre imaginea publică a liderilor și cea a instituțiilor politice pentru a sublinia locul acestora în mentalul colectiv. Se accentuează astfel faptul că orice discurs politic implică o justificare a dominației, un control al puterii politice. Aici se face trimitere la teoria lui Bourdieu (p. 45). Autorul afirmă că „răspândirea populismului, a unor obsesii colective largesc arena iluziilor politice” (p. 45). Pe acest principiu ni se prezintă în analiză 5 obsesii care întrețin și alimentează iluziile politice, cum ar fi:

- obsesia pentru resurse și bani necesare lansării în spațiul public al candidatului;
- obsesia pentru poveștile de succes care neagă imperfecțiunile;
- obsesia pentru mituri politice prin discursuri redundante;
- obsesia pentru popularitate pentru a ajunge cel mai iubit;
- obsesia pentru clișeul vieții private a candidatului (p. 45).

Pentru a le justifica, autorul face apel atât la principalele teorii filozofice, cât și la cele psihosociale, la teorii consolidate din psihanaliză, antropologie, sociologie, teorii centrate pe subiectul și rolul reprezentărilor sociale incluse într-un anume spațiu cultural comunitar de viață cu referiri directe la Henri Bergson, Carl Gustav Jung, Jean-Paul Sartre, Gaston Bachelard, Claude-Levi-Strauss, Paul Ricoeur, Jean Piaget, Moscovici, Michel Foucault, Emil Durkheim, Max Weber, Gerhard Lenski etc.

Cele două categorii centrate pe imaginarul colectiv și pe puterea politică sunt puse într-o relație care sugerează sacralitatea puterii politice. Rolul sacralului în dezvoltarea și menținerea puterii politice este susținut de semnificația imaginarului colectiv prin analogia simbolurilor ca metodologie, inițiată de antropologul francez Gilbert Durand.

Un alt aspect interesant este surprins de autor în descrierea relației „dintre putere și privilegiu, ca mod de distribuție a puterii” (p. 226), care aduce în discuție, pe bună dreptate, conflictul dintre interesul personal și cel de grup. Dezvoltarea teoriilor propuse în analiză se instituie într-un mod revelatoriu și unic, pornind de la viziunea clasică a puterii din versiunea weberiană.

În esență, cartea surprinde sacralitatea ființei umane prin explicații și teorii solide cunoscute, dar și prin lansarea unor idei/ipoteze originale aduse de autor. Cu ajutorul acestora, autorul evidențiază originea sacră a puterii politice. Pariul autorului de a convinge cititorul că sacrul nu a murit, ci s-a reiterat sub alte forme și manifestări în societățile noastre, pare a fi convingător. Dilemele expuse discuției corespund căutărilor profunde pe care marii gânditori ai omenirii le-au amprentat în memoria colectivă a marilor întrebări existențiale fără ca nimeni să fi epuizat răspunsurile. Ipotezele autorului traversează o introspecție, preocupări care trec și în lumea spirituală, năzuințe care verifică atracția inconștientă a omului după dreptate și fericire. Autorul reiterează ideea că omul este materie și spirit, iar prin dualitatea acestei condiții voința umană își generează evoluția sa într-o proiecție oglindită în utopia lumii de dincolo. Pe același raționament, autorul consideră că urmărirea fericirii este motorul care dă mișcare credințelor generatoare de religie și politică. În sinteză, politicul devine un imperativ al sacralului care caută să perfecționeze lumea materială după chipul și asemănarea lumilor divine (p. 50).

Este îmbucurător faptul că în lucrarea de față sunt menționate o parte din preocupările actuale ale cercetătorilor de la SNSPA (Școala de Științe Politice și Administrative, București) în cadrul Laboratorului pentru studiul „Imaginii și al identității”. În acest context mi-aș permite o simplă sugestie legată de continuitatea acestei problematice științifice într-un proiect viitor de cercetare a autorului centrat pe preocupările imaginarului colectiv în literatura românească de antropologie culturală. Am aici în vedere rezultatele școlii românești de antropologie culturală de la Berevoiești sub coordonarea profesorului Vasile Caramelea, cercetări întreprinse cu multă pasiune și seriozitate științifică încă din anii '70. Aici, mulți dintre sociologii generației mele au participat direct la cercetări empirice ale

Centrului de etnologie și folclor. S-au realizat și analize teoretice interesante ale normelor culturale de viață în comunități restrânse din perspectivă multi și interdisciplinară. Sociologi, împreună cu psihologi sociali, medici, economiști, juriști, folcloriști și antropologi culturali au adus, în ciuda limitărilor ideologice din timpul comunismului, contribuții teoretice importante și deschideri metodologice noi în cercetările empirice, de teren. Remarca mea făcută aici nu apare ca un reproș adus autorului, ci este doar o recomandare pentru cercetările lui viitoare. În fapt, trebuie precizat că orice recenzie ar trebui să se limiteze la analiza problematicii selectată de autor și nu la una dorită de recenzor.

Mă bucur că autorul va ține cont de sugestia mea și va include în preocupările lui științifice viitoare, probabil într-o nouă carte și analiza cercetărilor școlii românești de antropologie.

Deși cartea de față nu se citește ușor fiind plasată în lumea unor multiple simboluri ale imaginarului colectiv, vă invit la o lectură atentă a cărții, cu răbdare și înțelegere pentru subiectul dedicat legăturii dintre sacru și puterea politică. În mod sigur, lectura va fi una plăcută și interesantă, plină de satisfacții prin descifrarea semnificației relației dintre sacru și puterea politică.

Aduc sincere felicitări autorului pentru apariția responsabilă și conținutul științific de marcă al primei sale cărți de autor, de mult așteptată de mine, cu speranța și dorința că vor urma și altele la fel de reușite științific și îndrăznețe în abordarea unor tematici de profil multi și interdisciplinar.